

Noms de lloc i de persona de les terres de Penyagolosa i altres estudis d'onomàstica

Edició de Jesús Bernat & Ferran Guardiola

L'Estralla, 3

Societat d'Onomàstica

Noms de lloc i de persona de les terres de Penyagolosa i altres estudis d'onomàstica

Edició de Jesús Bernat & Ferran Guardiola

L'Estralla, 3

Societat d'Onomàstica

Barcelona, 2019

Amb el suport de

Institut
d'Estudis
Catalans

Primera edició: desembre de 2019

© dels textos, els seus autors

© d'aquesta edició, Societat d'Onomàstica

Disseny de la col·lecció i composició: Quadrati

Impressió: Impremta de la Diputació de Castelló

ISBN: 978-84-09-08282-7

DIPÒSIT LEGAL: B 29522-2019

Taula

Presentació 9

Estudis onomàstics sobre les terres de Penyagolosa

Toponímia de la Torre d'en Besora 13

JOSÉ BELLÉS BARREDA & MANOLO VIDAL BARREDA

Topònims de la demarcació del Castell de Culla al segle XIII 27

ANDREU BELTRAN ZARAGOZÀ

Els miradors toponímics 47

JESÚS BERNAT AGUT

Antroponímia de Xodos segons un padró del Bisbat de Tortosa de 1817 59

VENTURA CASTELLVELL DÍEZ

Endònims amprats: el préstamo toponímico en la Peñagolosa de habla valenciana 83

JOSÉ CASTILLO GIL

Onomàstica d'Atzeneta del segle XVII 101

JOAN FERRERES I NOS

Formacions diminutives en la toponímia de l'Alt Millars 121

JOSÉ ENRIQUE GARGALLO GIL

Toponímia diversa: la documentació del Mestre de Montesa 141

LLUÍS GIMENO BETÍ

Excursionisme i toponímia en *A peu per l'Alt Maestrat* de J. M. Espinàs 163

FERRAN GUARDIOLA NOGUERA

Xodos, Taga i Falcó 185

ANTONI JAQUEMOT BALLARÍN

La toponímia urbana no oficial d'Atzeneta del Maestrat, Benafigos, Vistabella del Maestrat i Xodos JOSEP MESEGUER-CARBÓ	189
De camí, a la recerca dels mots VICENT PITARCH I ALMELA	223
Toponímia de Costur als protocols notariaus d'Agustín i Jorge Garcés (1737-1794) JOSEP MIQUEL RIBÉS PALLARÉS	239
Topònims fronterers al massís de Penyalgosa ENRIC RONCERO VENTURA	257
Zootopònims de les comarques del nord del País Valencià HONORAT ROS PARDO	261
Fredes i Penyalgosa: reflexions sobre una sèrie de mapes excursionistes VICENÇ M. ROSSELLÓ I VERGER	291
De Penyalgosa al Sénia. La toponímia àrab a les comarques històriques del Maestrat i els Ports VICENT ROYO PÉREZ	299
Unes notes a la toponímia de Penyalgosa JOSEP LLUÍS VICIANO AGRAMUNT	315

Altres estudis onomàstics

<i>Jardins ignorats</i> , de Trinitari Fabregat Chimeno. Una excursió toponímica ÀNGELA BUJ ALFARA	325
Correcció, actualització i enriquiment de la cartografia i la toponímia de la serra de Cardó i zones contigües JORDI BUXONAT ABELLÁN	347
Reciprocitats entre la toponímia i la geologia en el reconeixement del territori XAVIER PLANAS BATLLE, JOAN TORT DONADA & JORDI COROMINAS DULCET	365

Sobre formes, funcions i noms de roques del massís de Montserrat i del terme del Bruc	381
ASSUMPCIÓ REHUES ESTIVILL	

Documentació

Bibliografia onomàstica de les terres de la Setena de Culla i l'Alcalatén. Monografies, articles i cartografia	401
JESÚS BERNAT, FERRAN GUARDIOLA & JOSEP MIQUEL RIBÉS	

Toponímia de Costur als protocols notarial d'Agustín i Jorge Garcés (1737-1794)

Josep Miquel Ribés Pallarés

Societat d'Onomàstica

1 EL PROTOCOLS NOTARIALS D'AGUSTÍN I JORGE GARCÉS

L'Arxiu Municipal de l'Alcora custodia els protocols notarial de Blas Ortells (1727-1746), Agustín Garcés (1737-1786), Cristóbal Tarragó (1745-1785), Jorge Garcés (1774-1794), José Vilar (1798-1799), José Martí (1801-1803), Joaquín Salvia (1802) i Francisco Salvia (1831-1859).

Aquest recull toponímic es basa en els protocols notarial d'Agustín Garcés i del seu fill Jorge. El protocol del primer consta de 30 llibres que comencen el 10 de setembre de 1737 i acaben el 26 de març de 1786, conservats en nou caixes numerades de la 01 a la 09. El de Jorge Garcés consta d'onze llibres que comencen el 30 de gener de 1774 i finalitzen l'11 de febrer de 1794, conservats en cinc caixes numerades de la 10 a la 14. La cronologia i la informació extretes de la documentació notarial palesen que ens trobem amb dos protocols complets.

2 LA NISSAGA GARCÉS

La primera notícia documental coneguda sobre Agustín Garcés la trobem al seu protocol notarial. El 20 d'octubre de 1737 Agustín Garcés i la seua esposa Juana Bautista Mezquita, veïns de Sucaina, es van carregar, a mitges amb Bartolomé Catalán, un cens a favor de Mn. Manuel Corella, patró i beneficiat del Benefici de l'Alba de la parròquia de Sucaina. En aquesta escriptura van hipotecar un mas a la partida del Campillo del Puerto de Mingalbo i, al terme de Sucaina, una finca a la partida del Comellar, una al camí del Molí i una a la partida del Prado.

L'activitat notarial d'Agustín Garcés va començar a Sucaina, potser en una casa que Garcés tenia «sita en el callejo de la carniceria» (174-05-09,

Caixa 01 Llibre 02) encara que tot pareix indicar que era natural del Puerto de Mingalbo on residien Hermengildo i Vicente Garcés, testimonis d'algunes escriptures (almenys el 1745 i el 1753) i possiblement germans seus. A més, Mossèn Francisco Garcés, prevere beneficiat a la parròquia del Puerto de Mingalbo (documentat el 1753 i 1754), també podria ser-ne germà i altres Garcés del Puerto de Mingalbo, que també apareixen a les escriptures, podrien ser-ne, si més no, parents.

Cal recordar que al Puerto de Mingalbo hi ha un masico Garcés a la partida del Llano de Tabas i Agustín Garcés hi posseïa una casa «en la calle nombrada de la Plaza» (1770-10-31, Caixa 7 Llibre 20) sobre la qual Garcés va carregar un censal.

L'any 1745, Agustín Garcés va signar com a notari l'escriptura fundacional de la Confraria del Corpus de Sucaina i, a més, al document consta que n'era l'Alcalde Ordinari.

A la rúbrica del protocol de l'any 1752, Garcés, encara estava aveïnat a Sucaina però en tot el mes de gener de 1753 només va signar una escriptura, el dia 1, a Sucaina. La següent la va signar el dia 2 de febrer, a l'Alcora, i des d'aleshores els documents referents a l'Alt Millars són cada vegada menys freqüents. A la rúbrica del protocol de l'any 1753, Garcés, ja apareix com a veí de l'Alcora.

Agustín Garcés i Juana Bautista Mezquita van tindre cinc fills: Francisco, Jorge, Mariano, María Manuela i Josefa María. Els dos primers van començar a signar escriptures de son pare com a testimonis, primer amb l'ofici d'estudiants i després d'escrivents, a patir de 1756 i 1757 respectivament fins que Francisco va esdevindre, l'octubre de 1768, escrivà «del Juzgado de los Alcaldes Ordinarios y theniente de Gobernador de las Villas ô lugares de Eslida, Ain, Alcudia y Veo» (1768-10-25, Caixa 06 Llibre 17) i Jorge va iniciar la seua activitat notarial a l'Alcora l'any 1774.

El 25 d'octubre de 1768, quan Francisco es va convertir en escrivà, Agustín Garcés, com a pare i administrador seu, va donar al mateix Francisco i a Manuela, tots dos casats, 300 lliures a cadascun amb el rèdit anual corresponent sobre uns establiments a la partida de Fuentes del terme de Sucaina. En aquesta donació Juana Bautista Mezquita consta com a difunta (1768-10-25, Caixa 06 Llibre 18) i suposem que Agustín Garcés va morir el 1786 perquè el seu protocol finalitza el 26 de març d'aquell any amb les darreres escriptures redactades per l'escrivent però sense signar.

Francisco Garcés va intentar, entre els anys 1787 i 1791 que la Reial Societat Econòmica d'Amics del País, de València, reconeguera els mèrits d'una «modestíssima i incipient fàbrica de pises o vaixelles domèstiques d'estil genovès» que haia posat en funcionament a Eslida, amb la finalitat d'aconseguir-ne la protecció reial tot i que el projecte pareix ser que no va reeixir (Pérez 2014, 39 i ss).¹

Jorge Garcés, notari entre els anys 1774 i 1794, es va casar amb Mariana Ximeno i el van sobreviure dues filles Severina i Maria Garcés.

Sabem, per un expedient incoat per la seua vídua davant la justícia de l'Alcora, que Jorge Garcés va morir el 4 de setembre de 1794, tot deixant sense protocollitzar les escriptures corresponents als anys 1791-92 i 1794 que es conservaven «en Minutarios de papel comun en quarto» (Caixa 14, Llibre 39, inserit entre entre els fulls 60 i 61), per la qual cosa la vídua demana que es faculte l'escrivà Josep Martí, que havia treballat com a escriptor del seu difunt marit, a protocollitzar-les i que siga nomenat regent dels protocols dels difunts Jorge i Agustín Garcés tal com havia disposat Jorge Garcés al seu testament atorgat el dia 13 de febrer del mateix any. I així es va fer i es va deixar constància al protocol de Jorge Garcés amb la transcripció integral de l'esmentat expedient. De Josep Martí només es conserven els protocols entre els anys 1801 i 1803.

Mariano Garcés va signar escriptures com a testimoni a partir de l'abril de 1766, en les quals consta que era estudiant. A final de l'any 1773 signa algunes escriptures en les quals ja consta com a clergue i el tenim documentat com capellà a la parròquia de l'Alcora. Durant els anys 1780 i 1781 va ser l'encarregat del culte a l'ermita de Sant Pere Màrtir de Costur, que aleshores, tot i pertànyer eclesiàsticament a la parròquia de Llucena, encara era servida des de l'Alcora.

3 EL MUNICIPI DE COSTUR

La història i l'arqueologia (Valcárcel 1852, 31) avalen la hipòtesi de Comines (1989, vol. III: 453-454) segons la qual Costur devia estar situat «damunt l'emplaçament d'un important castrum romà», és a dir, damunt d'una CUSTODIA (<CUSTOS -ODIS), paraula que evolucionà al llatí vul-

¹ L'expedient incoat per Francisco Garcés davant la Real Societat Econòmica d'Amics del País es pot consultar a <https://riunet.upv.es/handle/10251/18794>.

gar CUSTORIA (<CUSTOR -ORIS) i posteriorment passà «per una forma mossàrab ‘kostoira’ adaptada al sistema fonètic de l'àrab» que reduí el diftong oi en u, ‘kustúrà’. Els repobladors cristians la oïren kostúre i, posteriorment, es perdé la vocal final d'acord amb les tendències fonètiques de la nostra llengua.

La documentació medieval es refereix a Costur amb el genèric *alqueria* (Torres Faus 2000, 258), un modest assentament islàmic emplaçat sobre el romà preexistent, tal com argumenta Coromines, ja que, a final del segle XVI, les *Masades de Costur* només estaven formades per tres cases (Garcia, 1933). Al llarg del segle XVIII la població dels masos de Costur passà de 30 veïns a començament del segle, que ens fan suposar l'existència d'una trentena de cases repartides en els dos grups de masos, a 100 veïns a les acaballes (Cavanilles 1795, 94) i a un desenvolupament urbà suficient per a allotjar-los, com va constatar l'any 1773 Juan Mezquita, vicari perpetu de Figueroles, quan li va enviar a Tomàs López informació per a l'elaboració del *Mapa del Reyno de Valencia* (1778): «a las espaldas del referido Castillo [de l'Alcalatén], azia a Oriente, están las Alquerias de Costur entre montes, al Norte; seran como 60 casas, divididas por la mitad como en dos poblaciones, a un quarto de hora de distancia cada una» (Castañeda 1919, 237).

Aquesta divisió en dos nuclis de població (els actuals Costur i Mas d'Avall) deu datar de la segona meitat del segle XVII i va deixar rastre a la documentació notarial conservada a l'Arxiu Municipal de l'Alcora, d'entre la qual n'hem espigolat uns quants exemples: «masias de Costur» (1727); «las Massadas de Costur» (1753); «las massadas de arriba de costur» (1768); «la Massadas de Vajo» i «la/s Massadas altas de Costur» (1769); «el mas de avall», «las Masías de abaxo» i «las Massadas de Costur» (1770); «las Masias de Costur» (1779) i «Barrios alto y bajo de Costur» (1788), d'entre les quals cal destacar «el mas de avall» que, sens dubte, era la forma tradicional i popular utilitzada pels costurencs.

Aquest creixement dels segles XVIII i XIX va ser determinant per a aconseguir la independència administrativa del municipi de l'Alcora que Costur va assolir, després de diversos intents, l'any 1841, raó per la qual a la documentació notarial estudiada Costur apareix moltes vegades com una partida del terme de l'Alcora (Ribés 2010, 16-17).

4 OBJECTIUS I METODOLOGIA

L'objectiu d'aquest article és el buidatge sistemàtic del corpus toponímic dels protocols d'Agustín i Jorge Garcés (1737-1794) corresponent a l'actual terme del municipi de Costur que ens ha proporcionat un corpus d'uns 123 topònims, la major part dels quals ben vius en l'ús, per als 22 km² del terme municipal. Convé recordar que per a l'opuscle de la col·lecció Toponímia dels Pobles Valencians en vam seleccionar 286 i que a l'enquesta oral del terme en vam recollir 464.

De cada topònim aportem almenys una referència documental. De vegades, però, hem considerat rellevant aportar-ne més d'una si la considerem interessant per a l'estudi del topònim. Aquestes referències no sempre són les més antigues perquè el període de temps estudiat és molt breu, sinó les que hem considerat que aporten més informació sobre els topònims.

Els topònims estan ordenats alfabèticament pel lema, normalitzats si encara són vius, i si no ho són, en la forma en què apareixen als protocols notarians. Si n'apareixen dos iguals però amb referents distints es numeren entre parèntesi.

Les citacions van precedides per les sigles del nom del notari AG o JG (Agustín Garcés o Jorge Garcés) i de la data del document en què apareixen.

5 CORPUS TOPONÍMIC

Abeurador, tossal de l' AG 1772-04-01: «un vancal [...] en la partida de Costur, vulgarmente nombrada La serrada, que linda [...] con el Cabezo del Abrebador».

Arrimador, ribaso del JG 1785-06-05: «un bancal de tierra parte huerta, y lo restante secano dho de la Ombria que tambien es del territorio de dha Masia [*del Racó*], que linda [...] por el un lado con las [*tierras*] de Joseph Ruis de Jayme, Bautista Nebot, barranco de la fuente de por medio, [...] cuyo bancal se divide de el de el enunciado Jayme Pallares, con siete hitas que hay plantadas en el ribaso de el arrimador».

Bancal de la Bassa, el AG 1759-01-11: «un vancal, sito en el mismo termino y partida nombrada el Vancal de la Valssa».

- Bancal Redó, el** JG 1781-01-26: «dos jornales [...] de tierra secano para pan [...] partida dha del Bancal Redo en el cabo de abaxo de la heredad».
- Barranc de la Coveta, el** AG 1764-05-08: «dos jornales de tierra Garroferal, y quatro jornales poco mas, o menos de tierra campa sitios [...] en la partida nombrada, el Varranch de la cobeta».
- Barranc de la Roca Peneta, el** (actualment, *la Roca Peneta*) AG 1766-02-08: «una heredad [...] en la partida del Varranco de la peneta»; AG 1774-05-03: «quatro jornales de tierra [...] sitios [...] en la partida dha el Barranco de la Peneta, que linda [...] con dho Barranco y con paso de Villa»; JG 1776-02-27: «un pedazo de tierra culta è inculta sita [...] en la partida de la Peneta»; JG 1776-02-17: «La mitad de una heredad [...] partida de la peneta, que linda con [...] con camino de los Villalongas, [...] con la otra heredad arriba mandada, y con varranco»; JG 1785-01-09: «una heredad [...] en la partida del Barranco de la peñeta».
- Barranc de les Olles, el** JG 1787-05-20: «un pedazo de tierra [...] en la partida del Barranco de les olles, [...] lindante por la parte de arriba y un lado con pasos de ganados».
- Barranc del Fornet, el** AG 1769-08-27: «dos jornales tierra secano [...] sitios [...] partida nombrada el Varranco del orno a la parte solana».
- Barranc del Sabinar, el** AG 1753-11-11: «en la partida dha el Varranco del Sabinar»; JG 1781-10-25: «un establecimiento de tierra [...] en la partida dha el barranco de el Sabinar»; JG 1787-09-19: «doce jornales [...] en la partida del Barranco del Sabinar, que linda con [...] con monte de Villa èo paso dho la malladeta».
- Bassa Roja, la** AG 1766-03-24: «los aguavertientes de frente la heredad de el dho Vicente Thomas, [...] en la partida nombrada la Valssa roya, que lindan con dha heredad, y mojones del Bobalar»; AG 1768-03-28: «un pedazo de tierra con algarrobos sito [...] en la partida nombrada La valssa roya»; AG 1774-04-10: «un jornal de tierra con garroferas sito [...] en la Partida nombrada Las Balsas royas».
- Bovalar, el** AG 1766-03-24: «los aguavertientes de frente la heredad de el dho Vicente Thomas, en el termino de esta citada Villa de Alcora, en la partida nombrada la Valssa roya, que lindan con dha heredad, y mojones del Bobalar»; AG 1770-05-20: «la mitad de una heredad sita [...] en la partida nombrada La Soterraña de Costur [...] que linda [...] y con la cruz del Bobalar».

- Bovalar, morron del** AG 1762-01-11: «un pedazo de tierra inculta [...] àl Morron de vovalar que [...] linda [...] con el Varranco de la soteraña, con la peña roya, y monte de Villa».
- Bustal, el (1)** AG 1753-11-11: «partida dha Los bustales, que linda, con Garroferal de mi dha Maria Vilar, con paso, y monte de Villa»; AG 1775-05-21: «jornal y medio de tierra [...] con algunas garroferas en la partida nombrada el bustal que linda [...] con paso de Villa y con el camino de la Molinera».
- Bustal, el (2)** AG 1774-11-27: «un pedazo de tierra sito [...] en la partida nombrada el bustal, que linda por vajo con el Varranco del Cobarcho».
- Bustalet, el** AG 1759-01-11: «una heredad [...] nombrada el bustalet»; JG 1777-08-15: «una heredad [...] en la Partida de las Masias de abaxo llamada el Bustalet».
- Cabeço, el** 1775-12-04: «dos jornales de tierra [...] en la partida nombrada el cabezo».
- Calitja, la** AG 1759-01-11: «un secano, [...] en el mismo termino y partida, nombrada La foya calicha»; JG 1783-01-05: «dos jornales [...] en la partida dha la foyeta calicha».
- Campanassa, la** AG 1760-06-07: «una heredad llamada la campanassa de arriba» i «una heredad llamada la campanassa de bajo»; JG 1785-01-14: «La mitad de una heredad [...] en la partida de la Campanasa que es la parte de arriba».
- Cap del Tossal, el** (actualment, *el Tossal*) AG 1759-03-28: «un Garroferal [...] en la partida nombrada en Costur, el Cap del Tosal, que linda con passo de Villa, con el Varranco de las Ollas».
- Carrera, camí de la** AG 1758-11-05: «que linda [...] con tierras de la viuda de Antonio Robres, con Camino de la Carrera».
- Carrera, la** AG 1759-05-08: «un olivar sito en el mismo termino y partida dha La carrera»; AG 1766-02-08: «Un almud de huerta, sito en [...] partida de la carrera»; JG 1782-06-09: «el Bancal dho La servera sito [...] en las Masias de costur de abaxo, linda con [...] y con la carrera».
- Carrascas, ombria de las** AG 1762-10-18: «Un pedazo de heredad [...] partida de Costur, en la ombria de las carrascas».
- Clot, el** AG 1760-06-07: «una heredad llamada el clot».
- Clotàs, lo** AG 1759-05-08: «una heredad [...] partida nombrada Lo clotàs».

- Clotassos, els** JG 1784-05-10: «Quatro jornales [...] en la partida de els clotassos».
- Collado, el** AG 1762-12-28: «un jornal de tierra secano [...] partida nombrada el collado» i «un jornal [...] de tierra panal [...] partida del collado de Costur»; AG 1766-04-03: «tres jornales de tierra [...] en la partida del Collado de Costur dhos la Foyeta del Alchepsar»; JG 1785-04-24: «una heredad sita [...] en la partida nombrada de el Collado, sus lindes con [...] con Camino Real y montes de Villa».
- Collado, mas del** JG 1775-03-22: «Francisco Ribes [...] havitante en la Masada dha el Collado de Costur»; JG 1775-06-10: «dos paradas de tierra panal [...] en la foya del Olivar, que estan en el territorio de la expresada Masia del Collado».
- Costur** AG 1753-11-11: «en la partida de las masadas de Costur»; AG 1764-01-22: «un secano, sito en el termino de dha Villa de Alcora, en la partida de Costur»; AG 1769-08-18: «una casa sita en [...] partida de las masadas altas de costur, que linda con el camino de la fuente, con huerto de Sn Pedro Martir, y con dos vias publicas».
- Costur, bassa de** AG 1772-10-18: «un vancal cerca de la Valsa de Costur con tres oliveras sito [...] en la partida nombrada Els mallols en Costur»; AG 1780-09-01: «dos bancales y un huerto todo contiguo sitios [...] en la partida de la Balsa de Costur».
- Cova Llidonera, la cova** AG 1775-11-03: «siete jornales de tierra [...] en la partida nombrada La cova Llidonera, que linda con dha cueva, con paso de Villa y con la rambla».
- Covarxo, barranc del** AG 1774-11-27: «un pedazo de tierra sito [...] en la partida nombrada el bustal, que linda por vajo con el Varranco del Cobarcho».
- Coveta, la** JG 1785-09-29: «un pedazo de tierra [...] en la partida de la coveta en [¿Costur?] que linda con [...] dos pasos».
- Coveta del Ferrer, la** AG 1766-03-24: «un pedazo de tierra inculta [...] en la partida dha la coveta del Ferrer».
- Crebada, la (1)** AG 1753-11-11: «y partida dha Lacrebada, que linda, con heredad de Francisco Vilar con paso, y con la peña de la crebada».
- Crebada, la (2)** AG 1769-08-18: «Una heredad sita [...] en la partida nombrada La quebrada»; JG 1774-02-27: «una heredad sita [...] en la partida nombrada la quebrada»; JG 1777-08-15: «una heredad dha

la Quebrada que esta sita en el termino de la Villa de Alcora en la Partida llamada la Rambla».

Crebada, roques de la AG 1753-11-11: «y partida dha Lacrebada, que linda, con heredad de Francisco Vilar con paso, y con la peña de la crebada».

Escalonada del Medio, la AG 1769-07-19: «una heredad [...] en la partida de Costur dha el Vilarroch, que linda [...] con tierras mias propias nombradas la escalonada del medio, con la peña parda, y con passo de Villa».

Ferrera, la AG 1766-03-24: «un pedazo de tierra inculta [...] en la partida de la Ferrera»; JG 1793-08-17: «una heredad [...] en la partida de la Ferrera».

Fleixa, la JG 1785-01-09: «una heredad [...] en la partida dha la Fleysa, que linda [...] por baxo con la Rambla».

Foies, les JG 17076-02-17: «otra heredad sita [...] en la partida de les foyes de las casas de Costur de arriba»; JG 1787-02-24: «seis jornales [...] en la partida dha les Foyes».

Foieta, la AG 1770-02-11: «dos jornales de tierra [...] sitios [...] en la partida dha La foyeta».

Font del Collado, la JG 1785-03-08: «un pedazo de tierra huerta, y secano todo contiguo [...] en la partida de la Fuente del Collado».

Font del Collado, camí de la JG 1782-06-09: «una heredad [...] en la partida dha el collado [...] que linda con camino de la fuente del collado».

Fontanella, la AG 1759-05-08: «una heredad [...] partida nombrada La fontanella»; JG 1787-06-05: «una heredad [...] en la partida de la Fontanella de Costur»; JG 1790-09-16: «un jornal [...] en la partida de la Fontanella de las Masias de Costur de abaxo».

Forcall, el JG 1777-03-05: «una heredad, [...] en la partida dha el Forcall que linda [...] con el termino de la Villa de Lucena».

Forrellança la JG 1785-03-08: «la mitad de una heredad [...] en la partida de la foya rellanza».

Fossanxa, camí de la TPV. AG 1766-12-31: «camino de la Foya de Nasanxa».

Fossanxa, la AG 1753-11-11: «en la partida dha La foyasancha,»; AG 1760-06-07: «una Viña sita en la foya nasanxa»; AG 1762-10-18: «un jornal de Viña [...] en la partida nombrada La foya Sancha»; AG

- 1768-05-29: «una heredad sita [...] en la partida nombrada Lafoyanasancha»; AG 1769-08-27: «la mitad de una heredad sita [...] en la partida nombrada La foya na sancha»; JG 1774-02-27: «la tercera parte de una viña, y tierras à ella anexas, que esta sita [...] en la partida dha La foyanasancha»; JG 1784-05-10: «un pedacito de tierra [...] en la partida de la foya Nasancha»; JG 1794-10-11: «una heredad [...] en la partida de la foya na sancha».
- Font, camí de la (1)** AG 1769-08-18: «una casa sita en [...] partida de las masadas altas de costur, que linda con el camino de la fuente, con huerto de Sn Pedro Martir, y con dos vias publicas».
- Font, camí de la (2)** JG 1794-06-26: «un ferrechinal situado en las Masias de Costur de abaxo, que linda con [...] el camino de la fuente».
- Foya de Salvador, la** JG 1785-06-05: «un pedazo de tierra con olivos dho la Foya de Salvador, que tambien es de el territorio de la expresada Masia [*del Racó*] que linda [...] de un lado con las [*tierras*] de Juquin Ruis, barranco de la fuente enmedio, y por el otro lado con camino vecinal».
- Foya del Olivar, la** AG 1774-04-21: «un bancal de tierra secano [...] que es el ultimo de la Foya del Olivar sito [...] en la partida nombrada Costur»; AG 1774-11-14: «un pedazo de tierra secano [...] en la partida nombrada el collado de Costur, nombrado la Foya del Olivar»; JG 1775-06-10: «dos paradas de tierra panal [...] en la foya del Olivar, que estan en el territorio de la expresada Masia del Collado».
- Foya del Uller, la** AG 1759-01-11: «una heredad, [...] nombrada la Oya de Uller, que linda [...] y con el camino de Villafames»; AG 1770-02-28: «un vancal sito [...] partida de la foya del Uller».
- Foya de la Pedriza, la** (actualment *les Foies*, vegeu l'entrada) AG 1764-12-02: «una heredad, sita [...] en las Massadas de Costur, en la partida nombrada en ellas la Foya de la Pedriza con un Corral de Ganado, que todo junto linda [...] con las Casas de Costur»; AG 1780-08-06: «otro pedazo de tierra [...] en la partida dha en Costur la foya de la Pedriza».
- Foyeta de l'Aliaga, la** JG 1784-01-01: «un pedazo de tierra [...] en la partida dha la foyeta de Aliaga»; JG 1785-10-09: «un bancal [...] en la partida dha la foya del Aliaga».
- Foyeta del Alchepsar, la** AG 1766-04-03: «tres jornales de tierra [...] en la partida del Collado de Costur dhos la Foyeta del Alchepsar».

Foyeta dels Ullastres, la AG 1780-03-19: «tres jornales de tierra [...] con garroferas sitios [...] en la partida nombrada la foyeta dels Ullastres».

Hort, bancal de l' AG 1760-06-07: «una heredad nombrada el bancal del Hort».

Horteta, l' AG 1759-05-08: «una heredad [...] partida nombrada La orteta».

Lloma, la AG 1759-01-11: «un pedazo del secano, sito en el mismo termino [l'Alcora] y partida dha la loma»; AG 1773-12-05: «un pedazo de tierra secano, sito [...] en la partida nombrada en Costur la Lloma»; JG 1776-02-17: «una heredad sita [...] en la partida de la Lloma».

Lloma de la Carrasca, la JG 1783-03-19: «treinta y dos jornales [...] en la partida dha de la lloma de la carrasca èo dels Perchets, que linda por una parte [...] por otra con pasada de Villa, y por la otra con Varranco de la Ollas».

Lloma dels Perxets, la JG 1783-03-19: «treinta y dos jornales [...] en la partida dha de la lloma de la carrasca èo dels Perchets, que linda por una parte [...] por otra con pasada de Villa, y por la otra con Varranco de la Ollas».

Llosa, el barranc de la AG 1762-01-11: «un pedazo de tierra inculta sito [...] en la partida nombrada el Varranco de la Llosa, que linda con dho Varranco».

Llosa, la AG 1762-01-11: «un pedazo de tierra inculta sito [...] en la partida nombrada el Varranco de la Llosa»; JG 1790-09-02: «dos jornales [...] en la partida del Barranco de la Llosa».

Llosa Blanca, la AG 1774-05-03: «doce jornales de tierra [...] en la partida nombrada la Llosa Blanca»; AG 1785-12-04: «la mitad de una heredad [...] en la partida nombrada la Llosa blanca en Costur».

Malladetes, les AG 1759-01-11: «un secano, [...] nombrado Les malladetes»; JG 1787-09-19: «doce jornales [...] en la partida del Barranco del Sabinar, que linda con [...] con monte de Villa èo paso dho la malladeta».

Mallols, els AG 1768-05-08: «un vancal sito [...] partida nombrada els mallols»; AG 1772-10-18: «un vancal cerca de la Valsa de Costur con tres oliveras sito [...] en la partida nombrada Els mallols».

Mallols, el bancal dels AG 1769-08-18: «un Vancal [...] partida de costur nombrada el vancal dels mallols».

- Mas d'Avall** AG 1760-06-07: «massadas de abajo» i «masadas de bajo»; AG 1766-02-08: «Una cassa sita [...] en las Massadas vajas de Costur»; AG 1767-06-08: «un vancal de huerta [...] en la partida de las huertas de las massadas de vajo de Costur, nombrada vulgarmente el Vancal de la Perera, que linda [...] y con la carrera»; AG 1772-10-18: «un vancal [...] en la partida de las masadas vaxas de Costur, [...], en el partido dho el pobet»; AG 1775-01-20: «dos almudes de tierra huerta [...] en la partida de las masadas vajas de Costur».
- Mata, el bancal de la** AG 1759-01-11: «un vancal sito en el mismo termino y partida nombrado el vancal de la mata».
- Matamoros** AG 1769-08-27: «un garroferal [...] en la partida dha Matamoros en Costur»; JG 1784-12-19: «una heredad [...] en la partida de Matamoros de Costur».
- Moledora, la** JG 1774-02-27: «una heredad sita [...] en la partida nombrada la moledora, que linda [...] con la Rambla y con montes de Villa»; AG 1782-09-07: «un pedazo de tierra con garroferas [...] en la partida dha La moledora de la rambla».
- Moleta, la** JG 1782-06-09: «una heredad [...] partida dha la ombria [...] que linda con paso, con la Moleta».
- Molinera, camí de la** (actualment, *camí del Pla*) AG 1775-05-21: «jornal y medio de tierra [...] con algunas garroferas en la partida nombrada el bustal que linda [...] con paso de Villa y con el camino de la Molinera».
- Morrals, els** AG 1760-06-07: «una heredad llamada els Morrals [...] que linda por todas partes con montes de Villa»; AG 1780-03-19: «la mitad de una heredad [...] en la partida nombrada el Morral».
- Murtier, el barranc del** AG 1760-06-07: «una heredad en el barranco del murtier, y povet».
- Olivera de la Creu, l'** AG 1759-05-08: «una heredad huerta y secano, sita en el mismo termino y partida dha La olivera de la creu, que linda [...] con dos caminos».
- Oliveretes, les** AG 1760-06-07: «una heredad llamada les oliveretes [...] que linda [...] con la valsa roya y passo de villa»; AG 1772-10-18: «la mitad de un establecimiento, sito [...] en la partida nombrada Les oliveretes en Costur».
- Olles, barranc de les** AG 1759-03-28: «un garroferal [...] que linda [...] con el Varranco de las Ollas»; AG 1774-09-25: «una heredad sita [...] en la partida nombrada el perchet que linda [...] con el termino de Use-

ras y con el Varranco de las Ollas»; JG 1783-03-19: «treinta y dos jornales [...] en la partida dha de la lloma de la carrasca èo dels Perchets, que linda por una parte [...] por otra con pasada de Villa, y por la otra con Varranco de la Ollas».

Ombria, bancal de la JG 1785-06-05: «un bancal de tierra parte huerta, y lo restante secano dho de la Ombria que tambien es del territorio de dha Masia [*del Racó*], que linda [...] por el un lado con las [*tierras*] de Joseph Ruis de Jayme, Bautista Nebot, barranco de la fuente de por medio, [...] cuyo bancal se divide de el de el enunciado Jayme Pallares, con siete hitas que hay plantadas en el ribaso de el arrimador».

Ombria, l' (1) AG 1778-04-01: «dos bancales de tierra panal [...] en las Masadas de Costur en la Partida nombrada La ombria que lindan [...] con la casa de mi habitacion, [...] con el camino de la masadas de abajo»; JG 1782-06-09: «una heredad [...] partida dha la ombria [...] que linda con paso, con la Moleta».

Ombria, l' (2) JG 1787-07-27: «una heredad sita en el termino de la expresada Villa de Alcora en la partida del perchet dha la ombria».

Ombrieta, l' JG 1781-12-26: «un pedazo de tierra [...] en la partida dha la ombrieta».

Palafanga, camí de la (= *camí de Vilafamés*; actualment, *camí del Covarxo*) JG 1794-06-26: «un bancal vulgarmente nombrado del Planillar [...] en las Masias de Costur de abaxo que linda con camino de la Palafanga».

Palafanga, la JG 1785-01-14: «tres jornales [...] en la partida de la palafanga».

Parda, roca AG 1769-07-19: «una heredad [...] en la partida de Costur dha el Vilarroch, que linda [...] con tierras mias propias nombradas la escalonada del medio, con la peña parda, y con passo de Villa».

Perera, la AG 1759-05-08: «un vancal sito en el mismo termino y partida dha de la perera».

Pereretes, el bancal de les AG 1759-01-11: «un vancal huerta dho el vancal de les Pereretes» AG 1759-01-11: «vancal huerta dho el Vancal de les Pereres»; AG 1767-06-08: «un vancal de huerta [...] en la partida de las huertas de las massadas de vajo de Costur, nombrada vulgarmente el Vancal de la Perera, que linda [...] y con la carrera».

Perxet, el AG 1772-04-01: «una heredad [...] en la partida dha el Perchet, al Varranco de Useras, que linda [...] y con dho Varranco de Use-

- ras»; JG 1783-03-19: «treinta y dos jornales [...] en la partida dha de la lloma de la carrasca èo dels Perchets, que linda por una parte [...] por otra con pasada de Villa, y por la otra con Varranco de la Ollas»; JG 1787-07-27: «una heredad sita en el termino de la expresada Villa del Alcora en la partida del perchet dha la ombria».
- Pla, el** JG 1774-02-27: «una heredad sita en el termino de dha Villa de Alcora en la partida dha el llano de la Molinera, que linda con [...] la Rambla de la Viuda, y con montes de Villa»; JG 1776-02-17: «otra heredad sita [...] en la partida del Pla que linda con la Rambla».
- Pla dels Morrals, el** JG 1790-05-12: «La mitad de una heredad [...] en la partida del Pla dels Morrals».
- Planillar, el** AG 1759-01-11: «en la partida dha Costur, nombrada el planellar, que linda con camino de Villafames»; JG 1794-06-26: «un bancal vulgarmente nombrado del Planillar [...] en las Masias de Costur de abaxo que linda con camino de la Palafanga».
- Pobet, el** AG 1772-10-18: «un vancal sito [...] en la partida de las masadas vaxas de Costur, [...] con tres oliveras, en el partido dho el pobet».
- Racó, el** AG 1766-02-08: «un jornal de tierra plantado de oliveras [...] partida de raco de Costur»; AG 1770-12-22: «tres jornales de tierra con olivos, sitios [...] en la partida dha el Raco»; JG 1781-09-30: «tres jornales de tierra [...] en la partida dha del Raco».
- Racó, mas del** AG 1758-02-10: «una Masada, sita en el termino de la Villa de Alcora en la partida vulgarmente nombrada Costur, y dha Masada, el mas del rincon»; JG 1785-06-05: «la mitad de una Casa Masia dha el Mas de el Raco [...] que linda con la otra mitad de Casa Masia, y toda con sitios de esta herencia».
- Rambla, la** (vegeu: *Viuda, rambla de la*).
- Redondo, bancal** AG 1768-05-08: «un pedazo de tierra sito [...] en la partida de Costur nombrada la Selleta, â saberes, desde el Vancal redondo arriba».
- Rel, camí** AG 1766-10-26: «en la partida dha el collado de costur, que linda con tierras de Joseph Bernat, con el camino real».
- Roja, bassa** AG 1760-06-07: «una heredad llamada les oliveretes [...] que linda [...] con la valsa roya y passo de villa».
- Roja, roca** AG 1762-01-11: «un pedazo de tierra inculta [...] âl Morron de vovalar que [...] linda [...] con el Varranco de la soterraña, con la peña roya, y monte de Villa».

Rompudes, les (1) JG 1785-06-05: «un pedazo de tierra [...] dho les rompudes que tambien es de el territorio de dha Masia [*del Racó*]».

Rompudes, les (2) AG 1758-02-10: «partida nombrada las rompidas»; AG 1769-08-27: «quatro jionales de tierra secano [...] sitios [...] en la partida nombrada les rompudes».

San Pedro Mártir, huerto de / heredad de (actualment, *Plaça Major o la Plaça*) AG 1769-08-18: «una casa sita en [...] partida de las masadas altas de costur, que linda con el camino de la fuente, con huerto de Sn Pedro Martir, y con dos vias publicas»; JG 1777-08-15: «una casa [...] sita en las Masias dhas de Costur, que linda con heredad de Sn Pedro Martir, y con Montes de Villa»; 1780-08-01: «una casa sita [...] en las Masadas de arriva de Costur que linda [...] con huerto de Sn Pedro Martir».

Selleta, la AG 1762-10-18: «dos jornales de tierra [...] partida nombrada La selleta»; AG 1768-05-08: «un pedazo de tierra [...] en la partida de Costur nombrada la Selleta, â saberes, desde el Vancal redondo arriba»; JG 1790-05-12: «un jornal de tierra [...] partida de la Selleta».

Selleta del Pinar, la JG 1785-04-03: «quatro jornales [...] en la partida de la Selleta de el pinar».

Serra, la AG 1768-05-08: «Un establecimiento [...] partida de la Sierra, que por todas partes linda con Montes de Villa»; AG 1780-05-15: «la mitad de una heredad [...] en la partida nombrada la Serra».

Serrada, la AG 1772-04-01: «un vancal [...] en la partida de Costur, vulgarmente nombrada La serrada, que linda [...] con el Cabezo del Abrebador»; AG 1780-08-06: «un pedazo de tierra [...] en la paritda dha La Cerrada en Costur».

Serradeta, la AG 1759-05-08: «una heredad [...] partida llamada la Serradeta»; JG 1781-12-26: «otra heredad [...] en la partida de la Serradeta».

Servera, bancal de la JG 1782-06-09: «el bancal dho La servera sito [...] en las Masias de costur de abaxo, linda con [...] y con la carrera».

Sorts, les JG 1780-05-24: «una heredad [...] en la partida les sorts, que linda con la rambla, con el termino de la Villa de Useras».

Sotarranya, barranc de la AG 1762-01-11: «un pedazo de tierra inculta [...] âl Morron de vovalar que [...] linda [...] con el Varranco de la soterraña, con la peña roya, y monte de Villa».

- Sotarranya, la** TPV. AG 1770-05-20: «la mitad de una heredad sita [...] en la partida nombrada La Soterraña de Costur, [...] que linda [...] y con la cruz del Bobalar»; JG 1790-05-12: «una heredad [...] partida de la Sotarraña».
- Tapasar, el** AG 1760-06-07: «una heredad [...] en la partida nombrada costur con oliberas llamada el tapassar».
- Tormo, el** JG 1785-04-03: «dos jornales [...] partida de el Tormo».
- Useres, camí de les** JG 1785-06-05: «un pedazo de tierra [...] el territorio de dha Masia [*del Racó*], lindante [...] [*con*] camino de Useras»;
- Useras, varranco de** (= *Olles, barranc de les*) TPV. AG 1772-04-01: «una heredad [...] en la partida dha el Perchet, âl Varranco de Useras, que linda [...] y con dho Varranco de Useras».
- Varrancos, los** AG 1759-05-08: «una heredad [...] dha vulgarmente los Varrancos».
- Vilar-roig, el** AG 1760-06-07: «una heredad llamada Vilaroch»; AG 1769-07-19: «una heredad [...] en la partida de Costur dha el Vilaroch, que linda [...] con tierras mias propias nombradas la escalonada del medio, con la peña parda, y con passo de Villa».
- Vilambou, el** AG 1759-05-08: «una heredad [...] llamada el Vilar del bou»; AG 1765-01-06: «una heredad que ambos posehemos sita y puesta [...] en la partida nombrada Demirambou»; AG 1766-02-08: «un secano sito [...] en la partida dha en Costur el vilar del vou»; JG 1784-05-10: «un pedaxo de tierra [...] en la partida de Vilalbou»; JG 1785-03-08: «una heredad [...] en la partida Vilambou».
- Villafames, camí de** (= *camí de la Palafanga*; actualment, *camí del Covarxo*) AG 1759-01-11: «en la partida dha Costur, nombrada el planellar, que linda con camino de Villafames», «una heredad, [...] nombrada la Oya de Uller, que linda [...] con el camino de Villafames».
- Villalongas, camino de los** JG 1776-02-17: «La mitad de una heredad [...] partida de la peneta, que linda con [...] con camino de los Villalongas».
- Vinyassa, la** AG 1759-05-08: «un secano plantado de garroferas, en la partida dha la Viñaza»; AG 1766-02-08: «Un pedazo de tierra sito [...] en la partida de la Viñaza de Costur»; AG 1766-02-08: «un pedazo de tierra sita en el mismo termino, en la partida de la Viñassa en Costur».
- Viuda, rambla de la** JG 1774-02-27: «una heredad sita en el termino de dha Villa de Alcora en ella partida dha el llano de la Molinera, que lin-

da con [...] la Rambla de la Viuda, y con montes de Villa»; JG 1774-02-27: «una heredad sita [...] en la partida nombrada la moledora, que linda con [...] con la Rambla y con montes de Villa»; JG 1776-02-17: «otra heredad sita [...] en la partida del Pla que linda con la Rambla».

Bibliografia

- Acadèmia Valenciana de la Llengua. 2009. *Corpus Toponímic Valencià*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- . 2019. *Criteris per a la fixació de la toponímia Valenciana*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua. En línia: http://www.avl.gva.es/documents/31987/58581/MANUALS_o3.pdf.
- Castañeda, Vicente. 1919. *Relaciones geográficas, topográficas e históricas del Reino de Valencia hechas en el siglo XVIII a ruego de Don Tomás López*. Madrid: Tipografía de la Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos. (Edició facsímil del Consell Valencià de Cultura de la Generalitat Valenciana, València, 1998.)
- Cavanilles, Antonio José. 1795. *Observaciones sobre la historia natural, geografía, agricultura, población y frutos del Reyno de Valencia*. Madrid: Imprenta Real. (Edició facsímil de la Caja de Ahorros i Monte de Piedad de Castellón, 1991.)
- Coromines, Joan. 1989 i ss. *Onomasticon Cataloniae*. Barcelona: Curial / Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona «La Caixa».
- Garcia, Honori. 1933. «La Governació foral 'deca lo riu d'Uxó'». *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura* 14: 426-432.
- Pérez Silvestre, Òscar. 2014. «Un empenedor de vaixelles fines a Eslida». *Camp de l'Espadar. Reflexions ambientals a la Serra d'Espadà* 17: 39-43.
- Ribés Pallarés, Josep-Miquel. 2006. *Toponímia dels Pobles Valencians. Costur/L'Alcalatén*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- . 2007. «Aproximació a la toponímia urbana de Costur», en *Actes de la I Jornada d'Onomàstica, Sant Mateu, 2006*. Acadèmia Valenciana de la Llengua, p. 201-216.
- . 2010. *La Parròquia de Sant Pere Màrtir de Costur (1785-2010): aproximació històrica*. Parròquia de Sant Pere Màrtir / Ajuntament de Costur.
- . 2014. «Toponímia del segle XVIII a la comarca de l'Alt Millars al protocol notarial d'Agustín Garcés». *Actes de la VII Jornada d'Onomàstica (Xèrica, 2013)*, p. 293-316. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.

- Torres, Francesc. 2000. «Les divisions territorials de la Tinença de l'Alcalatén». Dins Joaquim Escrig Fortanete, *Monogràfica de Llucena (l'Alcalatén)*. Castelló: Publicacions de la Universitat Jaume I.
- Valcárcel Pio de Saboya, A. 1852. *Inscripciones y antigüedades del Reyno de Valencia ... ilustradas por D. Antonio Delgado*. Madrid: Memorias de la Real Academia de la Historia (MRAH). (Edició facsimil de París–Valencia, València, 1979.)